

Innst. 106 L

(2015–2016)

Innstilling til Stortinget fra arbeids- og sosialkomiteen

Prop. 11 L (2015–2016)

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om endringer i folketrygdloven og enkelte andre lover (økning i grunnpensjon til gifte og samboende pensjonister og andre endringer)

Til Stortinget

1. Sammendrag

1.1 Proposisjonens hovedinnhold

I proposisjonen fremmes forslag til endringer i:

- lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven),
- lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens pensjonskasse,
- lov 26. juni 1953 nr. 11 om pensjonsordning for apotekvirksomhet mv.,
- lov 22. juni 1962 nr. 12 om pensjonsordning for sykepleiere,
- lov 29. april 2005 nr. 21 om supplerende stønad til personar med kort butid i Noreg.

Videre foreslås det mindre endringer i:

- lov 6. juli 1957 nr. 26 om samordning av pensjons- og trygdeytelser (samordningsloven)
- lov 4. juni 1993 nr. 58 om allmenngjøring av tariffavtaler mv. (allmenngjøringsloven)
- lov 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven).

Noen av lovforslagene er nødvendige endringer som følge av forslag i Prop. 1 S (2015–2016) for Arbeids- og sosialdepartementet, jf. del 1 i proposisjonen.

Dette gjelder:

- Forslag om å øke grunnpensjonen til gifte og samboende pensjonister fra 85 pst. av grunnbeløpet til 90 pst. av grunnbeløpet med virkning fra 1. september 2016. Økningen skal også omfatte personer som har fått omregnet sin uførepensjon til uføretrygd med redusert grunnpensjon.
- Forslag til endringer i folketrygdloven §§ 12-15 og 12-16. Forslaget er en oppfølging av Stortingets vedtak om å innføre et øvre tak på summen av uføretrygd og barnetillegg.
- Forslag til endringer i folketrygdloven kapittel 4 om dagpenger under arbeidsløshet. Det foreslås å øke varigheten på forlenget ventetid og tidsbegrenset bortfall av dagpenger under arbeidsløshet ved selvforskyldt ledighet, og det fremmes forslag om at langtidsledige skal kunne ta ferie med dagpenger.
- Forslag til endringer i lov 29. april 2005 nr. 21 om supplerende stønad til personar med kort butid i Noreg.
- Øvrige lovforslag i proposisjonen omtales i del 2 *Andre lovforslag*:
- Opprettinger og lovtekniske endringer i folketrygdloven, i lov om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern og lov om allmenngjøring av tariffavtaler mv.
- Enkelte endringer i de lovfestede offentlige tjenstepensjonsordningene, herunder beregning av uførepensjon fra fylte 65 år når det også utbetales avtalefestet pensjon, og det ikke foreligger rett til arbeidsavklaringspenger fra folketrygden. Det foreslås også noen opprettinger og lovtekniske endringer i lov om pensjonsordning for sykepleiere, lov om pensjonsordning for apotekvirksomhet mv. og i samordningsloven.

- Det foreslås tekniske justeringer i lov om supplerende stønad til personar med kort butid i Noreg, basert på behandlingen i Stortinget av Meld. St. 9 (2014–2015) Gjennomgang av ordninga med supplerende stønad til personar over 67 år med kort butid i Noreg.

1.2 Økt grunnpensjon til gifte og samboende pensjonister og uføretrygdede med omregnet uføretrygd

1.2.1 Departementets forslag

Regjeringen Solberg foreslår i Prop. 1 S (2015–2016) Statsbudsjettet for 2016 å øke grunnpensjonen til gifte og samboende pensjonister til 90 pst. av grunnbeløpet med virkning fra 1. september 2016. Etter gjeldende regler utgjør full grunnpensjon til enslige pensjonister 100 pst. av grunnbeløpet, mens full grunnpensjon til gifte og samboende pensjonister utgjør 85 pst. av grunnbeløpet.

Det vises til proposisjonens kapittel 2.2 der det er redegjort for bakgrunn og gjeldende rett.

Det er lagt til grunn at endringen knytter seg til grunnpensjon i alderspensjon etter folketrygdloven kapittel 19 og uføreordningen slik den var før omleggingen 1. januar 2015. Det vises for øvrig til proposisjonens kapittel 2.3.3, 2.3.4 og 2.3.5 der de andre ytelsene også omtales. Mottakere av alderspensjon som beregnes etter folketrygdloven kapittel 20 (ny alderspensjon) og ny uføretrygd omfattes derfor ikke av økningen.

Det legges til grunn at forslaget får virkning fra 1. september 2016. Personer som har pensjon eller ytelse på dette tidspunktet vil få omregnet pensjonen eller ytelsen etter overgangsregler som vil bli fastsatt senere.

1.2.2 Ikrafttredelse. Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget om økt grunnpensjon til gifte og samboende pensjonister får betydning for om lag 650 000 pensjonister, fordelt på ca. 500 000 alderspensjonister, ca. 140 000 uføretrygdede og ca. 15 000 andre, hovedsakelig mottakere av statlig og kommunal avtalefestet pensjon.

Det legges til grunn at forslaget trer i kraft 1. september 2016. Forslaget omfatter omregning av et betydelig antall saker som er under utbetaling ved ikrafttredelsen. Arbeids- og velferdsdirektoratet påpeker at enkelte grupper vil kunne bli forsinket omregnet, med etterbetaling fra 1. september 2016.

Tiltaket medfører merutgifter til alderspensjon på om lag 710 mill. kroner i 2016. For uføre påløper utgifter på om lag 174 mill. kroner, for pensjon til gjenlevende ektefeller påløper om lag 0,8 mill. kroner, til supplerende stønad til personer med kort botid

i Norge påløper utgifter på om lag 1,2 mill. kroner, utgifter til statlig avtalefestet pensjon utgjør om lag 6 mill. kroner, mens tiltaket medfører utgifter på om lag 15 mill. kroner til kommunal avtalefestet pensjon.

Totalt vil tiltaket medføre merutgifter på om lag 907 mill. kroner i 2016. For 2017 vil det påløpe merutgifter på om lag 2,7 mrd. kroner.

En så vidt omfattende endring medfører også administrative utfordringer og kostnader for arbeids- og velferdsetaten.

1.3 Barnetillegg for mottakere av uføretrygd

1.3.1 Departementets forslag

Det foreslås her endringer i folketrygdloven §§ 12-15 og 12-16.

Folketrygdloven § 12-15 er vedtatt endret fra 1. januar 2016, jf. lov 19. desember 2014 nr. 74 om endringer i folketrygdloven og enkelte andre lover (heretter kalt endringsloven). Dette var en oppfølging av Stortingets vedtak om innføring av et øvre tak på summen av uføretrygd og barnetillegg.

Det er nødvendig med enkelte presiseringer i forbindelse med gjennomføring av de nye reglene. Det er også foreslått en avklaring av hva som menes med uføretrygd i folketrygdloven § 12-15 når mottaker har gradert ytelse eller gjenlevendetillegg. Det foreslås i tillegg én endring av mer materiell karakter i folketrygdloven § 12-16. Ytelser fra utlandet som trer i stedet for arbeidsinntekt på samme måte som ytelser av samme art i Norge, foreslås skal kunne medføre reduksjon av barnetillegget.

1.3.2 Ikrafttredelse. Økonomiske og administrative konsekvenser

Det foreslås at endringene i folketrygdloven §§ 12-15 og 12-16 trer i kraft 1. januar 2016.

Forslaget om at ytelser fra utlandet som erstattet arbeidsinntekt tas med ved reduksjon av barnetillegg på lik linje med norske ytelser, vil kunne medføre en mindreutgift for folketrygden. De øvrige endringene vil ikke ha økonomiske konsekvenser. For arbeids- og velferdsetaten vil endringene medføre et noe enklere regelverk.

1.4 Endringer i reglene om dagpenger under arbeidsløshet

1.4.1 Økning av varigheten på forlenget ventetid og tidsbegrenset bortfall av dagpenger under arbeidsløshet ved selvforskyldt ledighet

1.4.1.1 DEPARTEMENTETS FORSLAG

Det foreslås at bestemmelsene om forlenget ventetid og tidsbegrenset bortfall endres slik at det første

gang et sanksjonsbetingende forhold inntreffer, kan ilegges tolv uker forlenget ventetid eller bortfall, og seks måneder når et forhold inntreffer to eller flere ganger innenfor en tolv måneders periode. Vilkåret om at det sanksjonsbetingende forholdet må ha inntruffet i løpet av de siste seks månedene, jf. folketrygdloven § 4-10 tredje ledd og § 4-20 sjette ledd, foreslås ikke endret.

Den mildere sanksjonsbestemmelsen som gjelder manglende fremmøte etter innkalling til arbeids- og velferdsetaten, jf. folketrygdloven § 4-20 fjerde ledd, foreslås heller ikke endret.

Det vises til proposisjonen kapittel 4.1 der det er gjort nærmere rede for gjeldende rett og bakgrunn for økt forlenget ventetid og tidsbegrenset bortfall.

1.4.1.2 IKRAFTTREDELSE. ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER

Det foreslås at endringene skal tre i kraft 1. januar 2016, og gjøres gjeldende for alle dagpengemottakere med sanksjonsbetingende forhold som inntreffer etter ikrafttredelsen. Dette innebærer at dagpengemottakere som før 1. januar 2016 har et første gangsvedtak om åtte uker forlenget ventetid eller tidsbegrenset bortfall, vil få annengangsvedtak på seks måneder, gitt at vilkårene for å ilegge sanksjoner ellers er til stede.

Forslaget gir en reduksjon i dagpengeutbetalingene på anslagsvis 236 mill. kroner i 2016.

1.4.2 *Dagpenger under ferie for langtidsledige*

1.4.2.1 DEPARTEMENTETS FORSLAG

Forslaget går ut på at dagpengemottakere som har mottatt dagpenger i mer enn 52 uker, skal kunne ta ferie med dagpenger ved at dagpengemottakere melder fra om feriefraværet sitt på meldekortene. Dette innebærer at dagpengemottakere i denne perioden unntas fra kravet om å være reell arbeidssøker.

Det maksimale antallet uker med dagpenger (104 uker) er uendret med dette forslaget. Forslaget gir de som tar ferie, ordinær dagpengeutbetaling i ferien, med den konsekvens at dagpengeperioden avsluttes et tilsvarende antall uker tidligere. Likviditeten i ferien blir dermed bedre. De som går ut hele dagpengeperioden på 104 uker, vil samlet sett ikke få utbetalt mer enn etter gjeldende regler.

Forslaget innebærer at flere vil kunne få rett til å ta med seg norske dagpenger til utlandet i ferien. Fire uker anses som en hensiktsmessig og rimelig periode.

Endringen vil innebære et unntak fra hovedregelen om at dagpengemottakere må oppholde seg i Norge. Departementet vil med hjemmel i folketrygdloven § 4-2 regulere dette unntaket uttrykkelig i forskrift.

1.4.3 *Ikrafttredelse. Økonomiske og administrative konsekvenser*

Det foreslås at endringen trer i kraft 1. januar 2016.

Utbetaling av dagpenger i ferien fører til at man forbruker av dagpengeperioden også i ferien, det vil si at den maksimale dagpengeperioden vil bli avsluttet tilsvarende tidligere.

For arbeidssøkere som avslutter dagpengeperioden før alle 104 ukene er brukt, for eksempel fordi de får arbeid, vil endringen innebære at de får mer utbetalt enn etter gjeldende regler, gitt at de i dag oppgir at de tar ferie.

Forslaget vil kunne omfatte dagpengemottakere som tar ferie i utlandet. Det er ikke mulig å anslå hvor mange dette eventuelt gjelder, da det på meldekortet ikke oppgis om feriefraværet skyldes ferie i utlandet eller ikke. Uansett må det antas å gjelde et beskjedent antall.

Samlet sett antas de økonomiske konsekvensene av forslaget å være marginale og påvirker ikke dagpengeanslaget.

Det legges til grunn at de administrative kostnadene er ubetydelige.

1.5 **Lov om supplerende stønad til personar med kort butid i Noreg – unnta eldre personar som er kommet til Norge på grunnlag av familiegjenforening med barn/slektninger bosatt her mv.**

1.5.1 *Departementets vurdering og forslag*

Det foreslås å unnta eldre personer som er kommet til Norge ved familiegjenforening med barn/slektninger som er bosatt her, fra ordningen med supplerende stønad. Når familiegjenforening for en eldre forelder/slektning innvilges første gang, stilles det krav til referansepersonens eller garantistens inntekt. Forslaget skal bidra til at referansepersonens eller garantistens forsikring om å påta seg underhold av søkeren får større realitet.

Det foreslås også å likestille mottakere av supplerende stønad som deler boutgiftene med andre voksne i bofellesskap, med ektefeller, registrerte partnere og andre som lever i ekteskapslignende forhold med personer over 67 år. Avgjørende for nivået på stønaden bør være om man har noen å dele boutgiftene med, og ikke om forholdet til andre i husholdningen er ekteskapslignende.

Ingen av endringene påvirker retten vedkommende har til økonomisk stønad (sosialhjelp).

Endringene er innarbeidet i budsjettforslaget for 2016.

1.5.2 Ikrafttredelse. Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget om å unnta personer over 67 år fra ordningen med supplerende stønad dersom de er kommet til Norge ved familiegjenforening med barn/slektninger som er bosatt her, trer i kraft 1. januar 2016. Det foreslås at endringen gjøres gjeldende for stønadsperioder som tar til i 2016 eller senere. Endringen vil medføre at om lag 500 mottakere som i dag mottar supplerende stønad, ikke vil få fornyet stønadsperioden dersom de på nytt søker om stønad i løpet av 2016. Fordi endringen gjøres gjeldende for stønadsperioder som tar til i 2016 eller senere, vil den få full effekt først i 2017.

Det anslås en reduksjon i utgiftene på 40 mill. kroner i innføringsåret 2016 og 86,6 mill. kroner i 2017 (helårseffekt). Anslaget er usikkert.

Når det gjelder forslaget om å likestille mottakere av supplerende stønad som deler boutgiftene med andre voksne i bofellesskap, med ektefeller, registrerte partnere og andre som lever i ekteskapsliknende forhold til personer over 67 år, foreligger det ikke sikre opplysninger som gir grunnlag for innspøringsanslag.

Endringen kan gjøres gjeldende for stønadsperioder som tar til i 2016 eller senere, og vil derfor få full effekt først i 2017. Det anslås en reduksjon i utgiftene på 2,5 mill. kroner i innføringsåret 2016 og 5,5 mill. kroner i 2017 (helårseffekt).

Disse endringene påvirker ikke retten til økonomisk stønad etter sosialtjenesteloven. Det kan påregnes noe økning i kommunenes utgifter til økonomisk stønad.

1.6 Endringer i folketrygdloven og enkelte andre lover

1.6.1 Departementets forslag

Det vises til proposisjonen kapittel 6 der det er nærmere gjort greie for opprettinger og lovtekniske endringer i folketrygdloven, i lov om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern og lov om allmenngjøring av tariffavtaler mv.

1.6.2 Ikrafttredelse. Økonomiske og administrative konsekvenser

Det foreslås at endringene trer i kraft straks, med unntak av forslaget om endringer i folketrygdloven §§ 17-6 og 25-4 som det foreslås skal tre i kraft 1. januar 2016.

Det legges til grunn at ingen av endringene i punktet her har økonomiske eller administrative konsekvenser av betydning. Forslagene er dels nødvendige presiseringer i gjeldende lov og dels rene lovtekniske justeringer og opprettinger.

1.7 Endringer i lov om Statens pensjonskasse og enkelte andre lover

1.7.1 Beregning av uførepensjon fra fylte 65 år når medlemmet også mottar avtalefestet pensjon og ikke har rett til arbeidsavklaringspenger fra folketrygden

1.7.1.1 DEPARTEMENTETS FORSLAG

Bakgrunnen for lovendringsforslaget var innspill fra Statens pensjonskasse (SPK) og Kommunal Landspensjonskasse (KLP).

Det foreslås at det gis en bestemmelse i de lovfestede offentlige tjenstepensjonsordningene som sikrer at personer med delvis uførepensjon og delvis avtalefestet pensjon får rett til bruttoberegnet midlertidig uførepensjon fra tjenstepensjonsordningen fra fylte 65, selv om det ikke lenger foreligger rett til arbeidsavklaringspenger fra folketrygden.

Det foreslås på denne bakgrunn at det i lov om Statens pensjonskasse, i lov om pensjonsordning for apotekvirksomhet mv. og i lov om pensjonsordning for sykepleiere tas inn en ny bestemmelse om at en uførepensjon skal beregnes som en bruttoytelse (3 pst. + 66 pst. av pensjonsgrunnlaget + 0,25 G) når pensjonen utbetales i kombinasjon med avtalefestet pensjon (AFP) fra fylte 65 år og medlemmet ikke har rett til arbeidsavklaringspenger fra folketrygden.

Det vises til proposisjonens kapittel der det redegjøres for bakgrunn, gjeldende rett, høringsnotatet, høringsinstansenes syn, samt departementets vurderinger.

1.7.1.2 IKRAFTTREDELSE. ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER

Forslaget innebærer en endring i den nye uførepensjonsordningen i offentlig tjenstepensjon som ble innført fra 1. januar 2015. Det foreslås derfor at endringen trer i kraft straks og gis virkning fra 1. januar 2015.

Det legges til grunn at forslaget ikke vil ha administrative eller økonomiske konsekvenser av vesentlig betydning. Forslaget omfatter få personer. Det vises til at forslaget innebærer en formalisering og videreføring av lang og fast praksis i Statens pensjonskasse og Kommunal Landspensjonskasse.

1.7.2 Opprettinger og lovtekniske endringer

Det er i tillegg foretatt opprettinger og lovtekniske endringer når det gjelder:

- Medregning av tjenestetid ved beregning av barnepensjon
- Lov om pensjonsordning for sykepleiere § 13
- Lov om samordning av pensjons- og trygdeytelser.

Det vises til proporsjonene kapittel 7.2 der det er redegjort nærmere for disse endringene.

1.8 Lov om supplerande stønad til personar med kort butid i Noreg – tekniske endringer

1.8.1 Departementets forslag

Meld. St. 9 (2014–2015) – Gjennomgang av ordninga med supplerande stønad til personar over 67 år med kort butid i Noreg ble fremmet for Stortinget 12. desember 2014. I meldingen ble det pekt på behovet om enkelte justeringer og presiseringer i ordningen. Som en oppfølging av stortingsmeldingen foreslås det å

- presisere reglene om prøving av supplerende stønad mot finansformue, slik at regelen om avslag på stønad når finansformuen overstiger 0,5 ganger grunnbeløpet, går fram av det formelle regelverket,
- presisere at regelen om bortfall av supplerende stønad når mottakeren er innlagt i en institusjon der oppholdet dekkes av det offentlige, også gjelder ved opphold i institusjoner (alders- og sykehjem) der de innlagte har plikt til egenbetaling av inntektene de har,
- etablere en hjemmel for å gjøre fradrag for utbetalt supplerende stønad i etterbetalt alderspensjon,
- endre reglene slik at fradrag for økonomisk stønad i etterbetalt supplerende stønad også skal gjelde økonomisk stønad i den måneden da supplerende stønad kommer til utbetaling,
- oppdatere lov om supplerende stønad som følge av språklig endring i lov om utlendingers adgang til riket og deres opphold her, og etableringen av lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen.

1.8.2 Ikrafttredelse. Økonomiske og administrative konsekvenser

Det foreslås at endringene trer i kraft 1. januar 2016.

Det er ikke gjort grundige beregninger av de økonomiske konsekvensene av forslagene i Meld. St. 9 (2014–2015), men ettersom forslagene går i retning av å stramme inn, vil de ikke føre til økte utgifter. Endringene vil gjøre det enklere å praktisere loven, men gir ikke grunnlag for å justere administrasjonskostnadene.

2. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Dag Terje Andersen, Fredric Holen Bjørdal, Lise Christoffersen og

Rigmor Aasrud, fra Høyre, Stefan Heggelund, lederen Arve Kambe, Bente Stein Mathisen og Bengt Morten Wenstøbb, fra Fremskrittspartiet, Ingebjørg Amanda Godskesen og Erlend Wiborg, fra Senterpartiet, Per Olaf Lundteigen, fra Venstre, Sveinung Rotevatn, og fra Sosialistisk Venstreparti, Kirsti Bergstø, viser til at proposisjonen er en oppfølging av forslag i statsbudsjettet 2016 og andre saker, samt mindre endringer i folketrygdloven og enkelte andre lover.

Økt grunnpensjon til gifte og samboende, herunder uføretrygdde som mottar en omregnet uføretrygd

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre, merker seg historikken til avkortningen av pensjoner til gifte og samboende pensjonister. Til å begynne med gjaldt avkortningen bare for de pensjonister som var gift, men etter noen år kom man til at det burde være likebehandling med samboende.

Flertallet har forståelse for at det kan oppleves som urimelig at størrelsen på pensjonen er knyttet til sivil status.

Flertallet viser til budsjettavtale mellom partiene i regjeringen Bondevik II og Fremskrittspartiet om statsbudsjettet for 2003. Avtalepartiene ble enige om en reduksjon av avkortningen fra 25 pst. til 15 pst. Flertallet viser også til merknader i Budsjettinnst. S. nr. 11 (2002–2003), og at Venstre som ikke var representert i sosialkomiteen, også stemte i henhold til avtalen, sitat:

«Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, viser til de fremforhandlede avtalene for rammene 15 og 16 mellom regjeringspartiene og Fremskrittspartiet angående plan for opptrapping av grunnpensjonen for gifte og samboende.»

Flertallet merker seg at det er forskjell på partiene. Noen mener det er rett at gifte eller samboende pensjonister skal få mindre i pensjon. Deres argument er at folk som bor sammen kan dele på kostnader, uten å forholde seg til at en slik avkortning rammer familier. Avkortning representerer et økonomisk angrep på ekteskap og forpliktende samliv, og gir pensjonister et insentiv for å bryte med sin livspartner.

Flertallet viser for øvrig til flertallsmerknader fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre (Kristelig Folkeparti er ikke representert i arbeids- og sosialkomiteen) i Innst. 15 S (2015–2016):

«Disse medlemmer merker seg at regjeringen Solberg følger opp regjeringsplattformen og øker grunnpensjonen for gifte og samboende pensjonister fra 85 prosent til 90 prosent av grunnbeløpet. I dag utgjør grunnpensjon til gifte og samboende pensjonister 85 prosent av grunnbeløpet, mens den for enslige pensjonister utgjør 100 prosent av grunnbeløpet.

Disse medlemmer viser også til avtale mellom Venstre, Kristelig Folkeparti, Fremskrittspartiet og Høyre for stortingsperioden 2013–2017, punkt 4 k.

Disse medlemmer anser det som urimelig at man får en avkortning i pensjonen basert på sivilstatus og er fornøyd med at man nå retter opp noe av urimeligheten. Økningen sørger for økt likebehandling og rettferdighet. Endringen vil komme ca. 650 000 pensjonister til gode – ca. 500 000 alderspensjonister, ca. 140 000 uføretrygdede og ca. 15 000 andre (hovedsakelig kommunal og statlig AFP). Den enkelte pensjonist får en økning i pensjonen på ca. 4 000 kroner pr. år, altså ca. 8.000 kroner for hvert ektepar/samboepar.

Disse medlemmer merker seg at endringene gjelder gammel folketrygd. Den medfører derfor ikke en varig svekkelse av bærekraften i pensjonssystemet, men økte kostnader i en overgangsperiode inntil ny folketrygd er innfaset for alle.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til begrunnelsen for at enslige pensjonister og pensjonister som forsørger ektefelle og/eller barn, har høyere grunnpensjon enn gifte og samboende pensjonister. Helt siden den første alderstrygden ble innført i 1936, har begrunnelsen vært at førstnevnte ikke har noen med egen inntekt å dele utgiftene med. Disse medlemmer mener at denne begrunnelsen fortsatt bør gjelde.

Selv om dagens system ble etablert i en tid der arbeidsfordelingen mellom ektefeller var en annen enn det som er vanlig i dag, er det likevel slik at enslige minstepensjonister og pensjonister med forsørgeransvar er blant dem som har dårligst råd. Med til dagens system hører også at gifte/samboende har rettigheter som etterlatte.

Disse medlemmer viser til Prop. 1 S (2015–2016) Statsbudsjettet 2016 for Arbeids- og sosialdepartement, der det fremgår at andelen minstepensjonister utgjør 18 pst. av alle mottakere av alderspensjon. Det er i tillegg fortsatt slik at andelen minstepensjonister blant kvinner er langt høyere (29,9 pst.) enn andelen minstepensjonister blant menn (4,8 pst.).

Disse medlemmer tar avstand fra flertallets argument om at høyere grunnpensjon til enslige pensjonister/pensjonister med forsørgeransvar representerer et økonomisk angrep på ekteskap og forpliktende samliv og gir pensjonister et insentiv for å bryte med sin livspartner. Når det gjelder størrelsen på grunnpensjonen, fastsettes denne i henhold til bestemmelsene i folketrygdlovens § 3-2, der enslige pensjonisters grunnpensjon fastsettes etter en høyere sats enn grunnpensjonen til gifte/samboende, ut fra

en erkjennelse av at enslige pensjonister/pensjonister med forsørgeransvar ikke har noen å dele utgiftene med.

Disse medlemmer viser til at regjeringens forslag om større likestilling mellom enslige og gifte/samboende pensjonister, uavhengig av inntektsnivå, innebærer at en betydelig andel av et beløp på 907 mill. kroner i 2016, stigende til 2,7 mrd. kroner i 2017, vil gå til pensjonister med relativt høye inntekter. Disse medlemmer mener at dette er feil prioritering av fellesskapets ressurser og går imot regjeringens forslag og samarbeidspartiernes budsjettforlik på dette punktet.

Disse medlemmer mener at flertallspartiernes argumentasjon er lite konsekvent, når man på den ene side vil bruke 2,7 mrd. kroner pr. år på å løfte pensjonene til gifte/samboende, mens man på den annen side foreslår å bruke 240 mill. kroner på årsbasis (82 mill. kroner i 2016) på et særskilt tillegg på 4 000 kroner for enslige minstepensjonister med alderspensjon, tilsvarende omtrent det gifte/samboende vil få økt sine pensjoner med. Det innebærer at det fortsatt vil være forskjell på utbetalingene til enslige pensjonister/enslige med forsørgeransvar og gifte/samboende når det gjelder minstepensjon til alderspensjonister. Det betyr også at det i fremtiden vil være forskjell mellom enslige minstepensjonister med alderspensjon på den ene side, og andre enslige med pensjon eller trygdeytelser på minstenivå. Disse medlemmer savner en god begrunnelse for en slik forskjellsbehandling.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til sine respektive partiers alternative budsjett for 2016, der det foreslås å øke pensjonene i folketrygden til enslige med minsteytelser fra folketrygden med 4 000 kroner pr. år med virkning fra 1. september 2016. Det vises til budsjettforliket mellom regjeringspartiene (Høyre/Fremskrittspartiet) og Kristelig Folkeparti/Venstre, der det foreslås at pensjonene til enslige skal økes med 4 000 kroner pr. år, men kun for alderspensjonister.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet mener denne økningen skal gjelde alle pensjonister og uføretrygdede med minsteytelser fra folketrygden (jf. Innst. 15 (2015–2016) til statsbudsjettet for 2016).

Disse medlemmer viser til sine merknader og forslag i Innst. 15 S (2015–2016) til statsbudsjettet for 2016 og fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i god tid før 1. september 2016 om å oversende en egen sak med

forslag til nødvendige endringer i folketrygdens regler på aktuelle kapitler for å sikre at alle enslige med minsteytelser fra folketrygden, uavhengig av type ytelse, får en økning i sin pensjon på 4 000 kroner pr. år, med virkning fra 1. september 2016.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti går imot de forslagene til endringer i folketrygdloven som gjelder endringer i bestemmelsene om grunnpensjon til gifte/samboende.

Barnetillegg for mottakere av uføretrygd

Komiteen merker seg at dette er en oppfølging av Stortingets vedtak om å innføre et øvre tak på summen av uføretrygd og barnetillegg fra 1. januar 2016, som ble gjort i forbindelse med statsbudsjettet 2015. I budsjettavtalen inngått mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre ble det enighet om at ordningen med behovsprøvd barnetillegg skulle videreføres i ny uføretrygd som ble innført med virkning fra 1. januar 2015.

Komiteen viser til at regjeringen nå foreslår enkelte mindre endringer, de fleste uten materiell karakter, slik at regelverket blir konsistent og enklere å forstå og håndheve. Komiteen støtter denne forankling.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til budsjettbehandlingen for 2015, jf. Innst. 15 S (2014–2015), der disse medlemmer gikk imot regjeringen Solbergs forslag til kraftige kutt i ordningen med barnetillegg til uføre, et kuttforslag som ikke inngikk i forliket om ny uføretrygd fra 1. januar 2015. Disse medlemmer viser til at deler av kuttforslaget ble reversert gjennom budsjettforliket i Stortinget om statsbudsjettet for 2015 mellom regjeringspartiene og samarbeidspartiene Kristelig Folkeparti og Venstre. Disse medlemmer viser til at Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti også gikk imot det kuttet i barnetilleget som faktisk ble vedtatt etter budsjettforliket, og som nå følges opp i Prop. 11 L (2015–2016).

Endringer i reglene om dagpenger under arbeidsløshet

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti, merker seg at det foreslås tre mindre endringer i ordningen med dagpenger ved arbeidsledighet. Hensikten med endringene er å presisere den enkeltes egenansvar for å være reelt arbeidssøkende. Det er slik at samfunnet kan og vil bistå de som uforvarende har blitt arbeidsledige og som reelt forsøker å komme seg

tilbake i lønnet arbeid. I lys av dagpengenes rolle som forsikringsordning er det rimelig at personer som sier opp jobben sin eller takker nei til arbeid eller tiltak, selv bærer en betydelig del av den økonomiske risikoen ved den selvforskyldte ledigheten.

Et annet flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre, støtter de foreslåtte skjerpinger av sanksjoner. Samtidig er det verd å merke seg at det ikke foreslås nye sanksjoner på dette tidspunkt, men at regjeringen bes følge med på arbeidsledighetsutviklingen og eventuelt komme tilbake til Stortinget med forslag om nye sanksjoner, hvis det anses hensiktsmessig.

Dagpenger under ferie for arbeidsledige

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til regjeringens forslag om endringer i ordningen med dagpenger under ferie for langtids arbeidsledige. Ordningen med dagpenger er ment å være en ytelse for aktive arbeidssøkere. Når det blir innført en ordning med unntak fra kravet om å være reell arbeidssøker i opptil fire uker, er dette en fleksibel og god ordning. Disse medlemmer merker seg at feriepengene tjenes opp året før ferien skal avvikles, dette kalles opptjeningsåret. Ferieåret er det kalenderåret ferien avvikles. Hvis man ikke har vært i jobb året før, vil man uansett ha rett til å ta ferie, men man har ikke rett til feriepenge. Disse medlemmer mener at argumentasjon om at forslaget behandles i denne sak ikke er en «løsning for året etter» inneholder en logisk feil. Det er nemlig slik at når noen blir arbeidsledige, så har de allerede opptjent feriepenge. Disse medlemmer forutsetter at slike opptjente feriepenge er tilstrekkelige til å dekke ferie i første år som den enkelte er tilbake i jobb og ikke lenger mottar dagpenger.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at det foreslås innstramminger i dagpengeordningen som medfører en besparelse på budsjettet på 236 mill. kroner. Disse medlemmer mener det kan være sammensatte grunner til at arbeidstakere velger å si opp jobben sin selv. Et krevende arbeidsmiljø som gjør det vanskelig å stå i arbeid kan være en grunn til å si opp selv. Et annet forhold kan være at kravene til mobilitet kan gjøre at en av partene i familien må flytte for å få arbeid og at den andre må si opp jobben for å kunne flytte med. Det er, etter disse medlemmers oppfatning, ikke riktig å straffe slike forhold med ytterligere økonomiske innstramminger.

Disse medlemmer foreslår derfor at innstrammingen kun skal gjelde for dem som uten rimelig grunn takker nei til tilbud om arbeid, og støtter derfor ikke endringen i § 4-10 i folketrygdloven.

Disse medlemmer fremmer i stedet følgende forslag:

«I lov av 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd gjøres følgende endringer:

§ 4-10 andre og tredje ledd skal lyde:

Forlenget ventetid løper fra det tidspunkt det er søkt om stønad, og fastsettes til:

- åtte uker første gang forhold som nevnt i første ledd bokstav a inntreffer,
- tolv uker første gang forhold som nevnt i første ledd bokstav b, c eller d inntreffer,
- tolv uker dersom forhold som nevnt i første ledd bokstav a har inntruffet to ganger innenfor de siste tolv måneder,
- seks måneder dersom forhold som nevnt i første ledd bokstav b, c eller d har inntruffet to ganger innenfor de siste tolv måneder, og dersom forhold som nevnt i første ledd eller i § 4-20 har inntruffet tre ganger innenfor de siste tolv måneder.»

Disse medlemmer viser til at regjeringen foreslo at ordningen med ferietillegg i dagpengeordningen ble avvirket i budsjettet for 2015. Arbeiderpartiet støttet ikke dette. Stortingsflertallet ba regjeringen i et anmodningsvedtak å komme tilbake med en ordning som ivaretok langtidsledige utover 52 uker slik at de skulle kunne få en økonomisk mulighet til å ta ferie og gjøre nødvendige tilpasninger i regelverk eller kompensasjonsgrad.

Disse medlemmer registrerer at det foreslås endringer som gjør at den arbeidsledige kan ta ferie innenfor den gitte tidsperioden for utbetaling av dagpenger, ved at 4 uker gjøres fri for arbeidsplikt. Dette gir, etter disse medlemmers mening, ingen løsning for året etter. Uten opptjening av feriepengene av utbetalte dagpenger vil en person som har vært arbeidsledig ikke få utbetaling i ferieperioden året etter.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende endringer i folketrygdloven § 4-14 Ferietillegg:

«I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd gjøres følgende endringer:

§ 4-14 skal lyde:

Til medlem som har mottatt dagpenger i mer enn åtte uker i løpet av et kalenderår, ytes et ferietillegg til dagpengene. Ferietillegget utgjør 9,5 prosent av de dagpengene som er utbetalt i (det foregående) kalenderåret. Ferietillegget utbetales snarest mulig etter utgangen av ferieopptjeningsåret, eller når medlem-

met har hevet full dagpenger i en full stønadsperiode (se § 4-15 første og annet ledd).»

Komiteens medlem fra Senterpartiet støtter forslaget om å øke varigheten på forlenget ventetid og tidsbegrenset bortfall av dagpenger fra åtte til 12 uker ved første gangs sanksjon.

Dette medlem støtter imidlertid ikke forslaget om forlenget ventetid og tidsbegrenset bortfall av dagpenger fra 12 uker til seks måneder, når et sanksjonsbetinget forhold etter § 4-10 og § 4-20 har inntruffet to eller flere ganger innenfor en tolv måneders periode. Dette medlem foreslår å videreføre ulik ventetid mellom 2. og 3. sanksjonsbetingede forhold i folketrygdloven § 4-10 andre ledd og § 4-20 tredje ledd, jf. Innst. 15 S (2015–2016). Derfor foreslår dette medlem å øke forlenget ventetid og tidsbegrenset bortfall av dagpenger når et sanksjonsbetinget forhold har inntruffet to ganger innenfor en tolv måneders periode, fra 12 til 16 uker. Det vil da fortsatt være slik at forhold som gir grunnlag for sanksjon etter § 4-10 andre ledd og § 4-20 tredje ledd og som inntreffer flere enn to ganger innenfor en periode på tolv måneder, øker ventetiden eller bortfallsperioden.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) gjøres følgende endringer:

§ 4-10 andre ledd skal lyde:

Forlenget ventetid løper fra det tidspunkt det er søkt om stønad, og fastsettes til

- tolv uker første gang forhold som nevnt i første ledd inntreffer,
- seksten uker dersom forhold som nevnt i første ledd eller i § 4-20 har inntruffet to ganger innenfor de siste tolv måneder,
- seks måneder dersom forhold som nevnt i første ledd eller i § 4-20 har inntruffet tre eller flere ganger innenfor de siste tolv måneder.

§ 4-20 tredje ledd skal lyde:

Retten til dagpenger faller bort i

- tolv uker første gang forhold som nevnt i første ledd bokstav a til d eller andre ledd inntreffer,
- seksten uker dersom forhold som nevnt i første ledd bokstav a til d eller andre ledd, eller i § 4-10 første ledd har inntruffet to ganger innenfor de siste tolv måneder,
- seks måneder dersom forhold som nevnt i første ledd bokstav a til d eller andre ledd, eller i § 4-10 første ledd har inntruffet tre eller flere ganger innenfor de siste tolv måneder.»

Lov om supplerande stønad til personar med kort budtid i Noreg – unnta eldre personer som er kommet til Norge på grunnlag av familiegjenforening med barn/slektninger bosatt her mv.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til ordningen med supplerende stønad til personer med kort botid i Norge, som nå har virket i nesten ti år. Ordningen er i første rekke gitt for personer som oppholder seg her og har lav eller ingen pensjonsopptjening ved fylte 67 år. Dette kan være personer som er født i Norge eller i annet land. Mange av disse er eldre slektninger som kommer til Norge på familiegjenforening, og som ikke rekker å opparbeide seg pensjonsrettigheter i Norge.

Hensikten er å sikre en inntekt på nivå med minste pensjonsnivå for alderspensjon fra folketrygden. Mange av disse har heller ikke pensjonsrettigheter i land de flytter fra. Ordningen fratrar den enkelte det økonomiske ansvaret ved familiegjenforening, og oppfattes urettferdig av folk som selv har lave pensjonsrettigheter etter et langt arbeidsliv.

Flertallet merker seg at det foreslås å unnta personer over 67 år som er kommet til Norge ved familiegjenforening fra ordningen, og støtter dette.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at formålet med supplerende stønad til personer med kort botid i Norge, som trådte i kraft 1. januar 2006, er å garantere en minsteinntekt til personer over 67 år, og som har mindre enn 40 års botid i Norge. Begrunnelsen for ordningen var todelt, dels å sikre den enkelte en inntekt på linje med minstenivået i folketrygden, dels å avlaste kommunenes sosialhjelpsbudsjett.

Disse medlemmer konstaterer at regjeringen Solberg for andre år på rad kutter i stønaden til personer som hører med blant dem som har minst å leve av, og at dette kuttet også har fått tilslutning i budsjettforliket mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre for 2016. For 2015 ble forsørgingstillegget/barnetillegget for mottakere som forsørget ektefeller under 67 år og/eller barn under 18 år, opphevet. For 2016 foreslås nye kutt i form av å unnta eldre personer som er kommet til Norge ved familiegjenforening med barn/slektninger som er bosatt her, fra ordningen. Disse medlemmer viser til sine respektive partiers alternative budsjett for 2016 og Innst. 15 S (2015–2016), der Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti går imot dette usosiale kuttet.

Disse medlemmer viser til høringen om statsbudsjettet for 2016, der blant annet Pensjonistforbundet viste til at dette kuttet vil føre til at 500 personer vil miste stønaden ved ny stønadsperiode, at

forslaget er uverdigg, vil føre til økt fattigdom og at det er kunstig å lage forskjellige regler for minstepensjonister, avhengig av opprinnelse. Disse medlemmer viser dessuten til flertallets begrunnelse for å øke pensjonene til gifte/samboende, med at lavere ytelse er å betrakte som et økonomisk angrep på ekteskap og forpliktende samliv, mens det i denne saken argumenteres motsatt, med at det må være avgjørende for nivået på minsteytelsen om man har noen å dele boutgiftene med, enten stønadsmottakeren er gift/samboende eller enslig. Disse medlemmer støtter ikke en slik diskriminering av enkelte minstepensjonister og vil stemme imot forslagene til endringer når det gjelder familieinnvandrere.

Lov om supplerande stønad til personar med kort budtid i Noreg – tekniske endringer

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til Stortingets behandling av Meld. St. 9 (2014–2015) og Innst. 180 S (2014–2015) der disse medlemmer sluttet seg til de foreslåtte tekniske justeringene i ordningen. Disse medlemmer viser imidlertid til innstillingens side 6, der komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti presiserte at en forutsetning for å gi tilslutning til forslaget om at supplerende stønad skulle falle bort ved opphold i aldershjem og sykehjem, var at brukerne av supplerende stønad som legges inn i slike institusjoner, likestilles med andre beboere når det gjelder midler til eget forbruk. Disse medlemmer viser til Prop. 11 L (2015–2016), der regjeringen forutsetter at den innlagte i slike tilfeller henvises til å søke økonomisk sosialhjelp. Disse medlemmer viser til at forutsetningen for Arbeiderpartiets, Senterpartiets og Sosialistisk Venstrepartis støtte til forslaget dermed ikke er til stede og vil stemme imot at supplerende stønad bortfaller ved innleggelse i alders- og sykehjem. Disse medlemmer viser også til at en viktig del av formålet med supplerende stønad var å avlaste kommunene for utgifter knyttet til personer med kort botid i Norge.

3. Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet:

Forslag 1

I lov av 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd gjøres følgende endringer:

§ 4-10 andre og tredje ledd skal lyde:

Forlenget ventetid løper fra det tidspunkt det er søkt om stønad, og fastsettes til:

- a) åtte uker første gang forhold som nevnt i første ledd bokstav a inntreffer,
- b) tolv uker første gang forhold som nevnt i første ledd bokstav b, c eller d inntreffer,
- c) tolv uker dersom forhold som nevnt i første ledd bokstav a har inntruffet to ganger innenfor de siste tolv måneder,
- d) seks måneder dersom forhold som nevnt i første ledd bokstav b, c eller d har inntruffet to ganger innenfor de siste tolv måneder, og dersom forhold som nevnt i første ledd eller i § 4-20 har inntruffet tre ganger innenfor de siste tolv måneder.

Forslag 2

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd gjøres følgende endringer:

§ 4-14 skal lyde:

Til medlem som har mottatt dagpenger i mer enn åtte uker i løpet av et kalenderår, ytes et ferietillegg til dagpengene. Ferietillegget utgjør 9,5 prosent av de dagpengene som er utbetalt i (det foregående) kalenderåret. Ferietillegget utbetales snarest mulig etter utgangen av ferieopptjeningsåret, eller når medlemmet har hevet full dagpenger i en full stønadsperiode (se § 4-15 første og annet ledd).

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen i god tid før 1. september 2016 om å oversende en egen sak med forslag til nødvendige endringer i folketrygdens regler på aktuelle kapitler for å sikre at alle enslige med minsteytelser fra folketrygden, uavhengig av type ytelse, får en økning i sin pensjon på 4 000 kroner pr. år, med virkning fra 1. september 2016.

Forslag fra Senterpartiet:

Forslag 4

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) gjøres følgende endringer:

§ 4-10 andre ledd skal lyde:

Forlenget ventetid løper fra det tidspunkt det er søkt om stønad, og fastsettes til

- a) tolv uker første gang forhold som nevnt i første ledd inntreffer,
- b) seksten uker dersom forhold som nevnt i første ledd eller i § 4-20 har inntruffet to ganger innenfor de siste tolv måneder,
- c) seks måneder dersom forhold som nevnt i første ledd eller i § 4-20 har inntruffet tre eller flere ganger innenfor de siste tolv måneder.

§ 4-20 tredje ledd skal lyde:

Retten til dagpenger faller bort i

- a) tolv uker første gang et forhold som nevnt i første ledd bokstav a til d eller andre ledd inntreffer,
- b) seksten uker dersom forhold som nevnt i første ledd bokstav a til d eller andre ledd, eller i § 4-10 første ledd har inntruffet to ganger innenfor de siste tolv måneder,
- c) seks måneder dersom forhold som nevnt i første ledd bokstav a til d eller andre ledd, eller i § 4-10 første ledd har inntruffet tre eller flere ganger innenfor de siste tolv måneder.

4. Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rå Stortinget til å gjøre slikt

vedtak til lov

om endringer i folketrygdloven og enkelte andre lover (økning i grunnpensjon til gifte og samboende pensjonister og andre endringer)

I

I lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens pensjonskasse gjøres følgende endringer:

§ 28 andre ledd nytt andre punktum skal lyde:

Det samme gjelder når medlemmet får avtalefestet pensjon som omfattes av samordningsloven § 1 nr. 1 første ledd bokstav a og ikke lenger har rett til arbeidsavklaringspenger fra folketrygden.

§ 28 andre ledd nåværende andre punktum blir nytt tredje punktum.

§ 38 fjerde ledd tredje punktum skal lyde:

Ellers skal den tjenestetiden den avdøde ville ha fått ved å fortsette i stillingen fram til aldersgrensen legges til grunn, *men ikke ut over 67 år.*

II

I lov 26. juni 1953 nr. 11 om pensjonsordning for apotekvirksomhet mv. gjøres følgende endringer:

§ 11 andre ledd nytt andre punktum skal lyde:

Det samme gjelder når medlemmet får avtalefestet pensjon som omfattes av samordningsloven § 1 nr. 1 første ledd bokstav a og ikke lenger har rett til arbeidsavklaringspenger fra folketrygden.

§ 11 andre ledd nåværende andre punktum blir nytt tredje punktum.

§ 23 fjerde ledd tredje punktum skal lyde:

Ellers skal den tjenestetiden den avdøde ville ha fått ved å fortsette i stillingen fram til aldersgrensen legges til grunn, *men ikke ut over 67 år*.

III

I lov 6. juli 1957 nr. 26 om samordning av pensjons- og trygdeytelser gjøres følgende endringer:

§ 23 nr. 1 andre ledd første punktum skal lyde:

Bestemmelsene i første ledd gjelder tilsvarende for særtillegg fra folketrygden, for tillegg etter folketrygdloven § 19-14 femte ledd, for tillegg fastsatt etter § 5-4 *andre* ledd og § 5-8 *andre* ledd i forskrift 22. desember 2009 nr. 1810 om alderspensjon i folketrygden, for ventetillegg fra folketrygden for tilleggspensjon og for den delen av arbeidsavklaringspengene og overgangsstønad etter folketrygdloven kapittel 11 og 15 som overstiger folketrygdens grunnbeløp.

§ 24 nr. 1 første ledd tredje punktum skal lyde:

Basispensjonstillegg etter folketrygdloven § 19-9 tredje ledd, tillegg etter folketrygdloven § 19-14 femte ledd og tillegg beregnet etter § 5-4 *andre* ledd og § 5-8 *andre* ledd i forskrift 22. desember 2009 nr. 1810 om alderspensjon i folketrygden samordnes som særtillegg, jf. § 23.

IV

I lov 22. juni 1962 nr. 12 om pensjonsordning for sykepleiere gjøres følgende endringer:

§ 13 andre ledd nytt andre punktum skal lyde:

Det samme gjelder når medlemmet får avtalefestet pensjon som omfattes av samordningsloven § 1 nr. 1 første ledd bokstav a og ikke lenger har rett til arbeidsavklaringspenger fra folketrygden.

§ 13 andre ledd nåværende andre punktum blir nytt tredje punktum.

§ 13 sjetten ledd første punktum skal lyde:

Det medregnes ikke framtidig tjenestetid dersom pensjonen er innvilget etter § 12 femte ledd.

§ 24 tredje ledd tredje punktum skal lyde:

Ellers skal den tjenestetiden den avdøde ville ha fått ved å fortsette i stillingen fram til aldersgrensen legges til grunn, *men ikke ut over 67 år*.

V

I lov 4. juni 1993 nr. 58 om allmenngjøring av tariffavtaler m.v. skal § 4 første ledd første punktum lyde:

For at Tariffnemnda skal ta et krav om allmenngjøring av en tariffavtale til behandling, er det et vilkår at kravet er fremsatt av en arbeidstaker- eller arbeidsgiverorganisasjon som er part i avtalen og har innstillingsrett etter *arbeidstvistloven § 39 første ledd*.

VI

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd gjøres følgende endringer:

Tredje strekpunkt i innholdsfortegnelsen til kapittel 3 skal lyde:

– særregler for *alderspensjon* til mottakere av uføretrygd mv. står i §§ 3-17 til 3-22

§ 3-2 fjerde ledd innledningen skal lyde:

Full grunnpensjon utgjør likevel 90 prosent av grunnbeløpet dersom pensjonisten lever sammen med en ektefelle

§ 3-2 femte ledd andre punktum skal lyde:

Full grunnpensjon utgjør 90 prosent av grunnbeløpet også når pensjonistens samboer får pensjon eller overgangsstønad etter *kapittel 16* eller 17.

I § 3-15 andre ledd skal punktmarkøren «a.» endres til «a».

§ 4-5 nytt tredje ledd skal lyde:

Medlemmer som har mottatt dagpenger i mer enn 52 uker, fritas for kravet om å være reell arbeidssøker i inntil fire uker i forbindelse med feriefravær. Departementet kan ved forskrift fastsette nærmere bestemmelser om fritaket, herunder om vilkår.

Nåværende § 4-5 tredje ledd blir nytt fjerde ledd.

§ 4-10 andre og tredje ledd skal lyde:

Forlenget ventetid løper fra det tidspunkt det er søkt om stønad, og fastsettes til

- a) *tolv uker første gang forhold som nevnt i første ledd inntreffer,*
- b) *seks måneder dersom forhold som nevnt i første ledd eller i § 4-20 har inntruffet to eller flere ganger innenfor de siste tolv måneder.*

For at det skal kunne fastsettes forlenget ventetid etter andre ledd bokstav b, må det som følge av de tidligere forholdene ha vært gjort vedtak om forlenget ventetid etter bestemmelsene i denne paragraf eller vedtak om tidsbegrenset bortfall av dagpenger etter bestemmelsene i § 4-20.

§ 4-20 tredje ledd skal lyde:

Retten til dagpenger faller bort i

- a) *tolv uker første gang et forhold som nevnt i første ledd bokstav a til d eller andre ledd inntreffer,*

- b) *seks måneder dersom forhold som nevnt i første ledd bokstav a til d eller andre ledd, eller i § 4-10 første ledd, har inntruffet to eller flere ganger innenfor de siste tolv måneder.*

§ 4-20 femte ledd skal lyde:

For at det skal kunne fastsettes tidsbegrenset bortfall av dagpenger etter tredje ledd bokstav b eller etter fjerde ledd bokstav b eller c, må det som følge av de tidligere forholdene ha vært gjort vedtak om tidsbegrenset bortfall av dagpenger etter denne paragraf eller vedtak om forlenget ventetid etter § 4-10.

§ 12-5 første ledd første punktum skal lyde:

Det er et vilkår for rett til uføretrygd at vedkommende har gjennomgått hensiktsmessig behandling for å bedre *inntektsevnen*.

§ 12-6 tredje ledd skal lyde:

Den medisinske lidelsen må ha medført en varig funksjonsnedsettelse av en slik art og grad at den utgjør hovedårsaken til nedsettelsen av *inntektsevnen*.

§ 12-9 andre ledd bokstav a skal lyde:

- a) 3,3 ganger grunnbeløpet for personer som lever sammen med en ektefelle (*se § 1-5*) eller med en samboer i et samboerforhold som har vart i minst 12 av de siste 18 månedene.

§ 12-13 andre ledd skal lyde:

Minste årlige ytelse er 2,28 ganger grunnbeløpet (ordinær sats) for personer som lever sammen med en ektefelle (*se § 1-5*) eller med en samboer i et samboerforhold som har vart i minst 12 av de siste 18 månedene. *Minste årlige ytelse er likevel 2,33 ganger grunnbeløpet dersom vedkommende mottar en uføretrygd som er en omregnet uførepensjon.* For andre utgjør minste årlige ytelse 2,48 ganger grunnbeløpet (høy sats).

§ 12-14 andre ledd andre punktum skal lyde:

Reduksjonen skal svare til den overskytende inntekten multiplisert med en brøk der vedkommendes uføretrygd ved 100 prosent uføregrad er teller og *inntekt før uførhet* (*se § 12-9 første og andre ledd*) er nevner.

§ 12-15 skal lyde:

§ 12-15 *Barnetillegg*

En person som mottar uføretrygd og som forsørger barn (*se § 1-6*), har rett til barnetillegg. Det ytes ikke barnetillegg hvis barnet har inntekt, inkludert kapitalinntekt, som er større enn grunnbeløpet.

Barnetillegg utgjør 40 prosent av grunnbeløpet for hvert forsørget barn, men avkortes tilsvarende

dersom trykdetiden som legges til grunn for uføretrygden er kortere enn 40 år. Barnetillegg til en flyktning som er medlem i folketrygden, avkortes ikke på grunn av manglende trykdetid. *Barnetillegg påvirkes ikke av at uføregraden er lavere enn 100 prosent.*

Dersom uføretrygd tilsvarende 100 prosent uføregrad tillagt barnetillegg utgjør mer enn 95 prosent av inntekt før uførhet, se § 12-9 første og andre ledd, reduseres tillegget. Uføretrygd omfatter her gjenlevendetillegg, se § 12-18. Barnetillegg prøves deretter mot forsørgerens inntekt, se § 12-16.

Når et barn blir forsørget av flere som mottar uføretrygd eller alderspensjon, ytes tillegget til den som har rett til høyest tillegg. *Dersom forsørgerne ikke bor sammen, ytes tillegget til den som har den daglige omsorgen for barnet.*

Barnetillegg for fosterbarn (*se barnevernloven § 4-22*) ytes dersom mottakeren har forsørget barnet i de siste to årene før krav om tillegg blir satt fram. Dette vilkåret kan fravikes når særlige grunner gjør det rimelig.

Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om gjennomføring av bestemmelsene i denne paragrafen.

§ 12-16 andre ledd skal lyde:

Personinntekt etter skatteloven § 12-2 og tilsvarende inntekter og ytelser fra utlandet kan føre til at barnetillegg blir redusert. Det skal likevel ses bort fra ytelser eller en del av ytelse fra utlandet som blir redusert på tilsvarende måte som etter paragrafen her.

§ 12-16 nåværende femte ledd blir fjerde ledd nytt tredje punktum.

§ 12-16 nytt femte ledd skal lyde:

Bestemmelsene om etteroppgjør i § 12-14 fjerde ledd gjelder tilsvarende.

§ 17-6 første ledd skal lyde:

Til en gjenlevende ektefelle som ikke fyller vilkårene i § 17-5, ytes det overgangsstønad dersom medlemmet

- fyller vilkårene for rett til overgangsstønad i § 15-5, *jf. § 15-6,*
- tar nødvendig utdanning som nevnt i § 15-6 første ledd bokstav c, og utdanningen er påbegynt innen to år etter dødsfallet, eller
- er i en omstillingsperiode etter dødsfallet.

§ 19-8 fjerde ledd bokstav a skal lyde:

- som mottar ytelser som nevnt i tredje ledd, *uføretrygd*, pensjon eller overgangsstønad etter kapitlene 16 og 17, eller

§ 22-8 nytt sjuende ledd skal lyde:

Når det er utbetalt stønad etter lov 29. april 2005 nr. 21 om supplerande stønad til personar med kort butid i Noreg, og det etterbetales alderspensjon fra folketrygden, skal etterbetalingen reduseres med det beløp som svarer til utbetalt supplerande stønad for samme tidsrom.

§ 25-4 første ledd skal lyde:

En person som etter § 1-5 regnes som samboer, plikter å gi arbeids- og velferdsetaten melding om samboerskapet dersom vedkommende mottar pensjon eller overgangsstønad fra folketrygden, eller avtalefestet pensjon som nevnt i § 3-19. Også en person som har bodd sammen med en annen i 12 av de siste 18 månedene og som mottar pensjon eller overgangsstønad etter folketrygdloven kapitlene 16 og 17, eller avtalefestet pensjon som nevnt i § 3-19, plikter å gi arbeids- og velferdsetaten melding om samboerskapet. En person som mottar stønad etter folketrygdloven kapittel 15, plikter å gi arbeids- og velferdsetaten melding når vedkommende ikke lenger kan regnes som enslig mor eller far etter § 15-4.

VII

I lov 29. april 2005 nr. 21 om supplerande stønad til personar med kort butid i Noreg gjøres følgende endringer:

§ 3 første, andre og nytt tredje ledd skal lyde:

Supplerande stønad vert gitt til personar som har fylt 67 år og som er busette i Noreg. Ein person vert rekna som busett dersom han eller ho er registrert i folkeregisteret og har *permanent opphaldsløyve*.

Familiemedlemer i oppstigande linje, *onkel eller tante til referansepersonen eller garantisten*, som har fått opphaldsløyve i Noreg på grunnlag av *familiesameining*, har ikkje rett til supplerande stønad. Dette gjeld berre dersom det i det første vedtaket om *søkjaren sitt opphaldsløyve* vart stilt krav til *referansepersonen eller garantisten sitt underhald*.

Med referansepersonen meiner ein den personen som søkjaren ønskjer å bli sameit med att eller å etablere familieliv med. Med garantisten meiner ein den personen som stiller økonomisk garanti (tredjemannsgaranti) og legg fram skriftleg erklæring om at vedkommande tar på seg å garantere for underhald av søkjaren, og som er ein del av referansepersonen sitt hushald.

Nåværende tredje ledd blir nytt fjerde ledd.

§ 5 bokstav b skal lyde:

b) minste pensjonsnivå med ordinær sats for kvar av ektemakane når begge har fylt 67 år og for stønadstakarar som deler bustad med sine vaksne barn eller andre vaksne, utan at forholdet mellom dei vert definert som *ekteskapsliknande (bufellesskap)*.

§ 8 første ledd skal lyde:

Dersom ein søkjar eller ektemaken har *formue over 0,5 ganger grunnbeløpet*, skal ein gi avslag på søknaden. Som formue vert ikkje rekna vanleg bustad eller vanlege ting til dagleg bruk.

§ 11 femte ledd skal lyde:

Dersom det er utbetalt økonomisk stønad etter kapittel 4 i lov 18. desember 2009 nr. 131 om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen i periodar som det vert etterbetalt supplerande stønad for, skal det gjerast frådrag i etterbetalinga tilsvarende den økonomiske stønaden. Dette gjeld også for *økonomisk stønad utbetalt den månaden da supplerande stønad kjem til utbetaling*.

§ 12 første ledd skal lyde:

Personar som er innlagde i institusjon der opphaldet *heilt eller delvis* vert dekt av det offentlege, har ikkje rett til supplerande stønad for tidsrom etter at opphaldet har vara i ein kalendermånad utover den månaden då han eller ho vart innlagt.

VIII

I lov 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. skal § 4-1 sjuende ledd lyde:

(7) Departementet kan gi forskrift som pålegger bruk av *HMS-kort* for arbeidstakere innenfor bransjer der det er nødvendig eller hensiktsmessig for å ivareta arbeidstakernes helse, miljø og sikkerhet og om oversiktslister over hvem som til enhver tid er sysselsatt på arbeidsplassen. Etter pålegg fra departementet plikter offentlige myndigheter uten hinder av taushetsplikt å gi utsteder av *HMS-kort* alle opplysninger fra offentlige registre som er nødvendige for utstedelse av *HMS-kort*.

IX

I lov 19. desember 2014 nr. 74 om endringer i folketrygdlova og einskilde andre lover gjøres følgende endringer:

Del V oppheves.

I del IX oppheves nr. 4.

X

Ikraftttredelse og overgangsbestemmelser

1. Endringene i lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens pensjonskasse § 28 andre ledd, lov 26. juni 1953 nr. 11 om pensjonsordning for apotekvirksomhet mv. § 11 andre ledd og lov 22. juni 1962 nr. 12 om pensjonsordning for sykepleiere § 13 andre ledd trer i kraft straks og gis virkning fra 1. januar 2015.
2. Endringene i lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens pensjonskasse § 38 fjerde ledd tredje punktum, lov 26. juni 1953 nr. 11 om pensjonsordning for apotekvirksomhet mv. § 23 fjerde ledd tredje punktum, lov 6. juli 1957 nr. 26 om samordning av pensjons- og trygdeytelser § 23 nr. 1 andre ledd første punktum og § 24 nr. 1 første ledd tredje punktum, lov 22. juni 1962 nr. 12 om pensjonsordning for sykepleiere § 13 sjette ledd første punktum og § 24 tredje ledd tredje punktum, allmenngjøringsloven § 4 første ledd første punktum, folketrygdloven tredje strekpunkt i innholdsfortegnelsen til kapittel 3, bokstavlisten til § 3-15 andre ledd, § 12-5 første ledd, § 12-6 tredje ledd, § 12-9 andre ledd, § 12-14 andre ledd og § 19-8 fjerde ledd bokstav a, endringen i arbeidsmiljøloven § 4-1 sjuende ledd og endringene i lov 19. desember 2014 nr. 74 om endringer i folketrygdlova og einskilde andre lover trer i kraft straks.
3. Endringene i folketrygdloven § 4-5, § 4-10 andre og tredje ledd, § 4-20 tredje og femte ledd, § 12-15, § 12-16, § 17-6 første ledd, § 22-8, § 25-4 første ledd, og endringene i lov 29. april 2005 nr. 21 om supplerande stønad for personar med kort butid i Noreg trer i kraft 1. januar 2016.
4. Endringene i folketrygdloven § 3-2 fjerde ledd og femte ledd andre punktum trer i kraft 1. september 2016. Departementet kan gi overgangsregler for omregningen av ytelser med virkning fra 1. september 2016 for personer som per 31. august 2016 mottar alderspensjon etter folketrygdloven kapittel 19, pensjon eller overgangsstønad som tidligere familiepleier eller gjenlevende ektefelle etter henholdsvis folketrygdloven kapittel 16 og 17, herunder regler om fastsetting av grunnpensjon og basisgrunnpensjon og fastsetting av minste pensjonsnivå lav og ordinær sats.
5. Endringene i folketrygdloven § 12-13 andre ledd trer i kraft 1. september 2016. Personer som hadde rett til uførepensjon per 31. desember 2014 og som lever sammen med en ektefelle (se § 1-5) eller med en samboer i et samboerforhold som har vart i minst 12 av de siste 18 månedene, får en økning i uføretrygden tilsvarende 0,05 ganger grunnbeløpet med virkning fra 1. september 2016. Medlemmer som er gift eller samboer og som per 31. desember 2014 mottok grunnpensjon tilsvarende 100 prosent av grunnbeløpet, omfattes ikke av økningen. Departementet gir i forskrift nærmere bestemmelser om gjennomføringen.
6. Departementet kan gi nærmere overgangsregler i tillegg til de tilfellene som omfattes av nr. 4 og 5.
7. Departementet gir nærmere overgangsregler etter folketrygdloven § 12-15 for mottakere av barne tillegg per 31. desember 2015.

Oslo, i arbeids- og sosialkomiteen, den 4. desember 2015

Arve Kambe

leder

Erlend Wiborg

ordfører

